

Briselē, 2.7.2014.
COM(2014) 440 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

ZAĻĀS RĪCĪBAS PLĀNS MVU

Atbalsts MVU, kas ļauj vides problēmas pārvērst par darījumdarbības iespējām

{SWD(2014) 213 final}

Ievads un vispārīga informācija

2014. gada marta Eiropadome uzsvēra, ka Eiropai kā viens no galvenajiem ekonomikas izaugsmes un nodarbinātības virzītājiem ir vajadzīga spēcīga un konkurētspējīga rūpnieciskā bāze – gan ražošanas, gan investīciju ziņā. Resursefektivitāte¹ ir viens no galvenajiem uzņēmumu konkurētspējas veicinātājiem, jo, pēc pieejamajām ziņām, Eiropas ražošanas uzņēmumi vidēji 40 % no savām izmaksām tērē izejvielām (enerģija un ūdens palielina šīs izmaksas līdz 50 % no kopējām ražošanas izmaksām), bet darbaspēka izmaksas veido 20 % no uzņēmumu izmaksām². Eiropadome aicināja arī turpināt centienus mazināt enerģijas izmaksas enerģijas galalietotājiem, jo īpaši veicot noturīgas investīcijas energoefektivitātē un īstenojot pieprasījuma pārvaldību visas vērtības ķēdes garumā un pētniecības un izstrādes posmā.

Lai panāktu resursefektivitātes uzlabojumus, ir jāapvieno vērtības ķēdes pieeja un tehniski sarežģītu risinājumu ieviešana uzņēmumu līmenī. Tiek lēsts, ka resursu efektivitātes uzlabojumi visā vērtības ķēdē līdz 2030. gadam varētu samazināt materiālu resursu vajadzības par 17–24 %³. Turklāt ES pašlaik 60 % no visiem atkritumiem netiek pārstrādāti, kompostēti vai atkārtoti izmantoti⁴, kas liecina par to, ka ļoti daudz vērtīgu resursu un būtisku darbūmdarbības iespēju nenonāk līdz maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU)⁵, kuri var izmantot un pārdot videi nekaitīgus produktus, pakalpojumus un risinājumus. Darbūmdarbības iespējas var radīt arī, integrējot vairāk aprites darbūmdarbības modeļu un videi nekaitīgu tehnoloģiju esošajos un nākotnes MVU visās nozarēs, ieskaitot pakalpojumus.

Stratēģijā "Eiropa 2020" izklāstīta ES prioritāte kļūt par ilgtspējīgu ekonomiku un izvirzīti vērienīgi mērķi klimata pārmaiņu un energoefektivitātes jomā. Mazās uzņēmējdarbības aktā (MUA)⁶ uzsvērts, ka ES un dalībvalstīm jāatbalsta MVU, lai tie varētu padarīt vides problēmas par iespējām. Zaļās rīcības plānā (ZRP) ir skaidri iezīmēts virziens un izveidots satvars tam, kā ES partnerībā ar dalībvalstīm un reģioniem plāno palīdzēt MVU izmantot darbūmdarbības iespējas, kas rodas, pārejot uz zaļo ekonomiku⁷. Šajā iniciatīvā piedāvātas vairākas jaunas vai pārskatītas konkrētas Eiropas līmeņa darbības, kas vērstas uz MVU. ZRP mērķis ir 1) uzlabot Eiropas MVU resursefektivitāti, 2) atbalstīt zaļo uzņēmējdarbību, 3) izmantot zaļāku vērtības ķēžu sniegtās iespējas un 4) atvieglot piekļuvi tirgum zaļiem MVU⁸. Tas papildina paziņojumu

¹ Resursefektivitāte nozīmē Zemes ierobežoto resursu izmantošanu ilgtspējīgā veidā, samazinot ietekmi uz vidi un tai pašā laikā veicinot ekonomisko izaugsmi (ar materiālu izmantošanas/izlietojuma relatīvu atsaisti).

² "Guide to resource efficiency in manufacturing: Experiences from improving resource efficiency in manufacturing companies". Europe INNOVA (2012).

³ Meyer, B. et al. (2011). "Macroeconomic modelling of sustainable development and the links between the economy and the environment". Pētījums, kas veikts Eiropas Komisijas (Vides ĢD) uzdevumā, pieejams: http://ec.europa.eu/environment/enveco/studies_modelling/pdf/report_macro-economic.pdf.

⁴ Eurostat atkritumu statistika (2011).

⁵ MVU definīciju sk. http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/sme-definition/index_en.htm.

⁶ Plašāka informācija pieejama: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/index_en.htm.

⁷ "Zaļā ekonomika" ir modelis, kas "nodrošina izaugsmi un attīstību, aizsargā cilvēku veselību un labklājību, nodrošina pienācīgas darbvietas, mazina nevienlīdzību, veic ieguldījumus bioloģiskajā daudzveidībā, tostarp tās sniegtajos ekosistēmas pakalpojumos (dabas kapitālā), un, ņemot vērā tā patieso vērtību un būtisko ieguldījumu cilvēku labklājībā un ekonomikas uzplaukumā, saglabā to". (Definīcija no Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 20. novembra Lēmuma Nr. 1386/2013/ES par vispārējo Savienības vides rīcības programmu līdz 2020. gadam "Labklājīga dzīve ar pieejamajiem planētas resursiem".)

⁸ "Zaļās rīcības plāns MVU" koncentrējas uz resursefektivitāti kopumā, īpaši nepievēršoties energoefektivitātei

Videi nekaitīgas nodarbinātības iniciatīva: Darbvieta izveides potenciāla izmantošana zaļajā ekonomikā, kurā piedāvāts rīcības plāns videi nekaitīgu darbvieta izveides atbalstam visā ES, un paziņojumu Resursu efektivitātes iespējas celtniecības nozarē, kā arī Aprites ekonomikas paketi un mērķu pārskatīšanu atkritumu jomā.

Zaļās rīcības plāna mērķis ir sekmēt Eiropas rūpniecības atjaunošanu, kas ieteikta paziņojumā "Eiropas rūpniecības atdzimšana" (COM(2014) 14) un ko atbalstījusi Eiropadome, un tas ir paveicams, uzlabojot MVU konkurētspēju un atbalstot zaļās darbījumdarbības attīstību visos Eiropas reģionos, īpaši ņemot vērā to, ka šajā posmā dažādās nozarēs un dalībvalstīs resursefektivitātes ziņā vērojamas būtiskas atšķirības.

Rīcības plāns balstās uz Ekoinovācijas rīcības plānu⁹, kurā norādīti ekoinovācijas politikas un finansējuma virzieni stratēģijas „Eiropa 2020” ietvaros. Vairākas Ekoinovācijas rīcības plāna darbības un instrumenti ir ļoti svarīgi MVU. Piemēri ir Eiropas inovācijas rezultātu pārskats, Ekoinovācijas novērošanas centrs, Eiropas Ekoinovāciju forums, Eiropas inovācijas partnerības un finanšu instrumenti ekoinovācijai saskaņā ar pamatprogrammu "Apvārsnis 2020". Tādējādi Zaļās rīcības plānā un Ekoinovācijas rīcības plānā iekļautās darbības ir savstarpēji papildinošas un rada būtisku sinerģiju. Visā īstenošanas posmā tiks nodrošināta pienācīga koordinācija starp Ekoinovācijas rīcības plānu un Zaļās rīcības plānu.

Zaļās rīcības plāns koncentrējas uz Eiropas līmeņa darbībām, kas ir izstrādātas tā, lai tās varētu pielāgot esošajām "zaļajām" iniciatīvām, kuras paredzētas MVU atbalstam valsts un reģionālā līmenī, un lai pastiprinātu minētās iniciatīvas¹⁰. Tas tika izveidots, konsultējoties ar dalībniekiem, kuri aktīvi darbojas šajā jomā dalībvalstīs, un tiks īstenots sadarbībā ar tiem. Lielākajā daļā dalībvalstu un daudzos reģionos ir specializētas organizācijas un instrumenti, kas izveidoti, kā vienu no finansēšanas veidiem izmantojot reģionālās politikas finansējumu, kurš sniedz atbalstu MVU jomās, kas ir aplūkotas šajā rīcības plānā. Šādu darbību vidū ir informācijas sniegšana, spēju veidošana, sadarbības veicināšana un tīklošanās, tiešais finansējums, pieejas atvieglošana finansējumam utt.

Zaļās rīcības plānā noteikti vairāki mērķi un uzskaitītas darbības, kas tiks īstenotas Eiropas līmenī saistībā ar daudzgadu finanšu shēmu laikposmam no 2014. līdz 2020. gadam¹¹. Visas darbības ir vai nu jaunas, vai pārskatītas iepriekšējās darbības, kurās tagad ņemts vērā darbījumdarbības potenciāls saistībā ar resursefektivitāti un piekļuvi zaļiem tirgiem¹². Darbībās arī ņemti vērā 2013. gada ceturtajā ceturksnī notikušās sabiedriskās apspriešanas rezultāti par Zaļās rīcības plānu¹³.

vai atjaunojamo energoresursu ražošanai, kas jau ir bijušas konkrētu Komisijas paziņojumu un leģislatīvu aktu priekšlikumu temati.

⁹ http://ec.europa.eu/environment/ecoap/index_en.htm.

¹⁰ Piemēram, ES atbalstīs darbības, kas ir būtiskas no ZRP viedokļa, ar kohēzijas politikas palīdzību. Dalībvalstīs ir vienojušās piešķirt vairāk nekā EUR 100 miljardus no Eiropas Reģionālās attīstības fonda, lai ieguldītu MVU, ekonomikā ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni un pētniecībā, un inovācijā.

¹¹ Papildus tām apropriācijām, kas jau paredzētas Komisijas formālajā finanšu plānošanā, paziņojumā paredzētajām darbībām nav tiešas ietekmes uz ES budžetu.

¹² Pievienotajā dienestu darba dokumentā ir darbību saraksts, kurā attiecīgā gadījumā norādīts to īstenošanas termiņš laikposmā no 2014. līdz 2020. gadam.

¹³ Saite uz ziņojumu par sabiedriskās apspriešanas rezultātiem:

Konkrēta informācija par šajā paziņojumā iekļautajām darbībām (ar atsaucēm uz programmām, kuras tām sniedz atbalstu, piemēram, Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem, *COSME*, "Apvārsnis 2020", *Erasmus+*, *LIFE* un Partnerības instrumentu) tiks atbilstošā laikā augšupielādēta Eiropas Komisijas Uzņēmējdarbības un rūpniecības ģenerāldirektorāta tīmekļa vietnē¹⁴.

http://wcmcom-ec-europa-eu-wip.wcm3vue.cec.eu.int:8080/enterprise/policies/sme/public-consultation-green-action-plan/index_en.htm

I. MVU ekoloģizācija lielākas konkurētspējas un ilgtspējas panākšanai

Resursefektivitātes uzlabošana MVU rada lielu potenciālu ražošanas izmaksu samazināšanas un ražīguma pieauguma ziņā. Ir aprēķināts, ka Eiropas rūpniecībā labāka resursu izmantojuma kopējais ietaupījuma potenciāls ir EUR 630 miljardu gadā¹⁵. Pārāk maz MVU Eiropā apzinās šo potenciālu. Turklāt MVU netiek pietiekami atbalstīti, kad tie mēģina samazināt izmaksas, efektīvāk izmantojot resursus. Tas var ne vien radīt produktivitātes ziņā arvien lielāku atšķirību starp tādiem Eiropas uzņēmumiem, kuri uzlabo resursefektivitāti, un tādiem, kuri to nedara, bet arī vājināt Eiropas uzņēmumu kopējo konkurētspēju, kā arī mazināt daudzu MVU iespējas iekļauties globālajās vērtības ķēdēs.

Kāpēc tas ir svarīgi MVU?

Eiropas MVU kopumā apzinās, ka resursefektivitāte ir svarīga, ņemot vērā to, ka iepriekšējos piecos gados 75 % MVU ES ir pieredzējuši materiālu izmaksu palielināšanos. Vismaz 93 % Eiropas Savienības MVU veic vismaz vienu pasākumu, lai kļūtu resursefektīvāki, un lielākajā daļā gadījumu tas ir lēts pasākums. Tomēr tikai 42 % no tiem MVU, kas īsteno pasākumus resursefektivitātes uzlabošanai, ir samazinājušās ražošanas izmaksas¹⁶. Tas nozīmē, ka ir nepieciešams informēt MVU par to, ka investīcijas resursefektivitātē rada izmaksu efektivitāti.

Turklāt dalībvalstīs ir lielas atšķirības resursefektivitātes līmeņa ziņā ražošanas nozarē. Enerģijas patēriņš un atkritumu radīšana saistībā ar konkrētu ražošanas veidu būtiski atšķiras dažādos ražošanas uzņēmumos dažādās Eiropas valstīs¹⁷.

Lai uzlabotu resursefektivitāti, ir vajadzīgas specializētas zināšanas, kas parasti nav pieejamas MVU, kuriem tādējādi ir vajadzīgas konsultācijas, kas palīdzētu noskaidrot ilgtermiņa ieguvumus

http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/public-consultation-green-action-plan/index_en.htm.

¹⁴ Šajā informācijā tiks iekļautas atsauces uz finanšu resursiem, kas paredzēti darbībām saskaņā ar Zaļās rīcības plānu, un uz šo darbību efektivitāti.

¹⁵ "Guide to resource efficiency in manufacturing: Experiences from improving resource efficiency in manufacturing companies". *Europe INNOVA* (2012).

¹⁶ Visi skaitļi šajā rindkopā ir no 2013. gada Eiropas barometra zibensaptaujas "MVU, resursu optimāla izmantošana un zaļie tirgi".

ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_381_eapdf.

¹⁷ Calogirou C., S. Y. Sørensen, P. B. Larsen, S. Alexopoulou et al. (2010). *SMEs and the environment in the European Union, PLANET SA and Danish Technological Institute, Published by European Commission, DG Enterprise and Industry*. http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=4711.

no tādu inovāciju ieviešanas procesos un organizācijā, kuras uzlabotu resursefektivitāti. Turklāt MVU, kas vēlas iegūt finansējumu lielām sākotnējām investīcijām, dažos gadījumos saskaras ar situāciju, ka finanšu starpnieki uzskata šo par augsta riska jomu. Tādēļ ir svarīgi, pirmkārt, izmantojot uz MVU vērstas darījumdarbības kampaņas, mudināt MVU konsultēties par resursefektivitāti, un, otrkārt, nodrošināt tos ar šādām konsultācijām attiecīgajos reģionos.

Komisija ir izvirzījusi vairākus mērķus, kas jāsasniedz ar šādu darbību palīdzību.

1. Sniegt Eiropas MVU praktisku informāciju, konsultācijas un atbalstu attiecībā uz to, kā uzlabot resursefektivitāti izmaksu ziņā efektīvā veidā.

- Eiropas Resursu efektivitātes izcilības centrs, kas tiks izveidots 2015. gadā, pamatojoties uz pierādītu pieredzi saistībā ar atbalstu resursefektivitātei dalībvalstīs, gan tiešā veidā, gan ar partneru tīklu starpniecību visos Eiropas reģionos sniegs konsultācijas un palīdzēs MVU, kuri vēlas uzlabot savus resursefektivitātes rādītājus, un kļūs par atpazīstamu informācijas sniedzēju par dažādu veidu resursefektivitātes uzlabojumu lietderību un izmaksu efektivitāti ES. Centrs arī sniegs informāciju par valstu stratēģijām, programmām un darbībām resursefektivitātes un MVU atbalsta jomā un attiecīgā gadījumā ieteiks mazajiem un vidējiem uzņēmumiem ar tām iepazīties.
- Eurobarometra aptaujā "MVU, resursu optimāla izmantošana un zaļie tirgi" tiks novērtētas resursefektivitātes tendences MVU vidū Eiropā un ASV, kas palīdzēs attiecīgā veidā ievirzīt turpmākas politikas veidošanu šajā teritorijā.
- Eiropas Biznesa atbalsta tīkls (*EEN*)¹⁸ tiks mudināts 1) organizēt Eiropas resursefektivitātes kampaņu ar informētības uzlabošanas pasākumiem (informācija tīmekļa vietnēs, sociālie mediji, informatīvas uzstāšanās (pastāvošo tīklu) pasākumos, uzņēmumu savstarpējo darījumu (*B2B*) pasākumi), lai informētu MVU par pozitīviem ieguvumiem un iespējām, ko rada resursefektivitāte, un 2) sniegt MVU konsultāciju pakalpojumus par resursefektivitāti.
- Komisija sniegs atbalstu Eiropas strukturālo un investīciju fondu vadošajām iestādēm saistībā ar projektu veicināšanu resursefektivitātes jomā un zaļu tirgu darījumdarbības iespēju publiskošanu, īpaši iepazīstināšanu ar veiksmīgiem piemēriem un rīkiem no visas ES.

2. Atbalstīt efektīvus tehnoloģiju nodošanas mehānismus attiecībā uz videi nekaitīgām tehnoloģijām.

- Videi nekaitīgu tehnoloģiju komercializēšanai ir augsta prioritāte attiecībā uz MVU izaugsmi zaļajā ekonomikā. Tādēļ Eiropas Biznesa atbalsta tīkla (*EEN*) tehnoloģiju pārneses datubāzē, kurā ir vairāk nekā 23 000 profilu, turpināsies tādu atslēgvārdu klasifikācijas atjaunināšana, kuri apraksta resursefektivitāti un ar klimatu saistītas tehnoloģijas, lai labāk saskaņotu piedāvājumu un pieprasījumu MVU klientu vidū.
- Turklāt *EEN* partneri tiks aicināti nodrošināt ciešu sadarbību starp dažādu nozaru grupām, kas nodarbojas ar resursefektivitātes jautājumiem, un tas atvieglos informācijas apmaiņu un labākās prakses nodošanu.

¹⁸ Plašāka informācija pieejama: <http://een.ec.europa.eu/>.

3. Atvieglot pieeju finansēm, kas paredzētas ar resursiem saistītiem uzlabojumiem un energoefektivitātei MVU.

- Vairākas Komisijas tīmekļa vietnes, kas ir vērstas uz MVU, tiks atjauninātas, lai varētu labāk sniegt informāciju par vidi, ES finansējumu, kas pieejams resursefektivitātes uzlabojumiem, kā arī nefinansiālu atbalstu, kas pieejams MVU.
- Eiropas Investīciju banka (EIB), izmantojot finanšu starpniekus, ar Dabas kapitāla finansēšanas mehānisma (NCFE) palīdzību sniegs finansējumu resursefektivitātes uzlabojumiem, kas saistīti ar ekosistēmu pakalpojumiem un pielāgošanos klimata pārmaiņām.
- Energoefektivitātes privātā finansējuma instruments (PF4EE) var atbalstīt MVU un citu vidū lielākus uzņēmumus ar vidēji lielu kapitālu, kas veic nelielus energoefektivitātes ieguldījumus un spēj izmantot enerģijas ietaupījumus, lai atmaksātu tūlītējus aizņēmumus.
- Tiks izveidots publiskā un privātā sektora finansētāju un investoru tīkls un kopiena ekoinovācijas atbalstam.
- Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF) un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds (EJZF) laikposmam no 2014. līdz 2020. gadam atbalstīs MVU konkurētspēju, ieskaitot to energoefektivitātes uzlabošanu un atjaunojamo energoresursu izmantošanu, kā arī resursefektivitāti, jo tās ir minētas kā investīciju prioritātes. Tādējādi dalībvalstis un reģioni var izvēlēties šīs investīcijas finansējumam no ERAF un EJZF.

II. Zaļā uzņēmējdarbība nākotnes uzņēmumiem

Kaitējuma videi nepieļaušana un novēršana un virzība uz ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni ir sabiedrības uzdevums, un tas paver arī jaunas darījumdarbības iespējas uzņēmumiem. Tomēr ekoinovācijas, tāpat kā jebkura cita inovācijas veida, uzplaukumam vajadzīga auglīga ekosistēma, un zaļie novatori ir atkarīgi no atbalsta savu ideju attīstīšanai un finansējuma pieejamības to īstenošanai. Zaļās uzņēmējdarbības attīstību sekmē zināšanu institūciju tuvums, kā arī kvalificēta darbaspēka un rūpniecisko attiecību klātbūtne, kas atvieglo starpnozaru sadarbību, – tie ir apstākļi, kas ļauj veidoties ekoinovatīvām kopām.

Kāpēc tas ir svarīgi MVU?

MVU ir vajadzīga darījumdarbībai labvēlīga vide, kurā var viegli attīstīt, finansēt un laist tirgū zaļas idejas. Par "zaļo uzņēmējdarbību" ir jārūnā jau (augstākajā) izglītībā – tas palīdzēs attiecīgi ievirzīt nākotnes zaļo uzņēmēju domāšanas veidu. "Zaļā uzņēmējdarbība" jāsekmē arī, palīdzot potenciālajiem uzņēmējiem noteikt darījumdarbības iespējas, kas rodas, virzoties uz resursefektīvu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni, tostarp izmantojot jaunas radošas sadarbības formas starp uzņēmumiem un akadēmiskajām aprindām. Būtu jāatbalsta visi inovācijas veidi, kas sekmē zaļo uzņēmējdarbību. Zaļo uzņēmējdarbību sekmē arī jaunas darījumdarbības idejas, kurās resursefektivitāte tiek apvienota ar radošumu, piemēram, jaunā parādība "pārstrāde produktos ar augstāku pievienoto vērtību", kurā pārstrāde tiek apvienota ar dizainu. Turklāt ir jādara vairāk, lai gūtu labumu no videi nekaitīgām tehnoloģijām, kas tiek

izstrādātas pētniecībā un kas ir sekmīgi pierādījušas savu īstenojamību. Šajā sakarībā ir būtiski atbalstīt MVU attiecībā uz ekoinovatīvu darbūmdarbības ideju zinātniskās pamatotības, tehniskās īstenošanas iespēju un komerciālā potenciāla izpēti, jo daudziem MVU nav vajadzīgo resursu, lai tie spētu to paveikt paši.

Komisija ir izvirzījusi vairākus mērķus, kas jāsasniedz ar šādu darbību palīdzību.

1. Veicināt visu veidu ekoinovāciju, ieskaitot ar tehnoloģiju nesaistītu ekoinovāciju.

- MVU instruments saskaņā ar pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" palīdzēs MVU izpētīt izteikti ekoinovatīvu ideju zinātnisko pamatotību un tehniskās īstenošanas iespējas, kā arī komerciālo potenciālu, lai attīstītu konkrētu jaunu darbūmdarbību. Darbūmdarbības īstenojamības pozitīvs novērtējums nozīmēs, ka ir iespējams saņemt finansējumu demonstrējumu pasākumiem. MVU jau tagad var pieteikties šim atbalstam saskaņā ar konkrētiem uzaicinājumiem, kas vērsti uz ekoinovāciju un apgādi ar izejvielām, ekoinovatīvu pārtikas ražošanu un pārstrādi un inovāciju efektīvā energosistēmā ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni.
- Pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" darbības saistībā ar sabiedrības problēmu "Klimata politika, vide, resursefektivitāte un izejvielas" atbalsta Zaļās rīcības plāna mērķus attiecībā uz resursefektivitātes palielināšanu, izmantojot sistēmisku pieeju ekoinovācijai un izveidojot aprites ekonomiku. Ir aptverti visi inovācijas veidi. Ir iekļauti dažādi darbību veidi – no pētniecības līdz demonstrējumiem, ieviešanai tirgū, koordinācijai un tīklu veidošanai.
- Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF), Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai (ELFLA) un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds (EJZF) laikposmam no 2014. līdz 2020. gadam atbalstīs MVU konkurētspēju, īpaši pievēršoties energoefektivitātei un atjaunojamo energoresursu izmantošanai. Šie jautājumi ir noteikti par dalībvalstu un reģionu prioritātēm, kas jāīsteno ar to darbības programmu palīdzību.

2. Veicināt uzņēmumu partnerības, prasmes un zināšanas zaļās uzņēmējdarbības veicināšanai.

- Paziņojumā *Videi nekaitīgas nodarbinātības iniciatīva: Darbviētu izveides potenciāla izmantošana zaļajā ekonomikā* piedāvāts visaptverošs rīcības plāns prasmju pilnveidei, kas palīdzēs veicināt ekonomikas ekoloģizāciju.
- Ar tādu iniciatīvu palīdzību kā pašreiz ES pilotprogrammas veidā īstenotā Vides tehnoloģiju verifikācija (ETV) tiks mudināts sniegt kvalitatīvu informāciju par ekoinovāciju un ekoinovatīviem MVU ar mērķi palīdzēt vairot uzticēšanos un samazināt investīciju risku.
- Jauni darbūmdarbības modeļi, kas palīdzēs nodrošināt MVU resursefektivitāti un energoefektivitāti, tiks atbalstīti ar LIFE programmas palīdzību.
- Ar Eiropas uzņēmējdarbības veicināšanas balvu tiks atzinīgi novērtēti centieni atbalstīt zaļo uzņēmējdarbību, apbalvojot publiskā sektora iestādes un publiskā un privātā sektora partnerības, kas atbalsta zaļo tirgu attīstību un resursefektivitātes pilnveidi.

3. Labāk izmantot kopu iespējas ekoinovatīvu MVU atbalstam.

- Resursefektivitāte kļūs par īpašu tēmu apmācībā saskaņā ar Kopu izcilības programmu (*COSME* 2014.–2020. gadam), kuras mērķis ir sniegt kopu vadītājiem pilnīgu informāciju par iespējamām darbībām, kuras var sākt kopās, lai turpinātu veicināt ekoinovāciju un resursefektivitāti mazos un vidējos uzņēmumos, kas ir kopu dalībnieki, un sadarbībā starp tiem.

III. Iespējas MVU zaļākā vērtības ķēdē

Pārveidei, remontam, apkopei, pārstrādei un ekodizainam ir liels potenciāls kļūt par ekonomikas izaugsmes un darbvietu radīšanas virzītājspēkiem, vienlaikus sniedzot būtisku ieguldījumu vides problēmu risināšanā. Ar inovācijas un produktu un ražošanas un darbījumsdarbības modeļu pārveides palīdzību uzņēmumi var samazināt dārgo primāro izejvielu izmantojumu un radīt mazāk atkritumu. 60 % no visiem ES atkritumiem, kas netiek pārstrādāti, kompostēti vai atkārtoti izmantoti¹⁹, rada ekonomikas iespējas MVU gūt labumu no starpnozaru vērtības ķēdēm, kuras efektīvāk izmanto resursus.

"Aprites"²⁰ vai "simbiozes"²¹ ekonomika palielina resursu un izmaksu ietaupījumus, līdz maksimumam paildzinot resursu, produktu un komponentu izmantošanas laiku. Lai labāk un efektīvāk izmantotu resursus, samazinot atkritumu daudzumu un pārveidojot atkritumus jaunās precēs un pakalpojumos, ir vajadzīga ekoinovācija, jauni starpnieki un starpniecības pakalpojumi. MVU un uzņēmējiem ir vajadzīga atbalstoša vide, kas palīdz iesaistīties jaunās rūpnieciskās attiecībās, kuras tiem ļauj virzīties uz aprites ekonomiku.

Kāpēc tas ir svarīgi MVU?

Neraugoties uz pierādījumiem, kas apliecina ieguvumus no inovācijas, kura samazina atkritumu daudzumu, un no starpnozaru sadarbības vērtības ķēdē, regulatīvu, institucionālu, tehnisku un kultūras šķēršļu apvienojums rada sistēmiskus šķēršļus, kas joprojām kavē efektīvāku darbību un tīklošanos starp uzņēmumiem un tādējādi arī lielāku resursefektivitāti. Piemēram, pašlaik 44 % lielo uzņēmumu ES pārdod savus metāllūžņus citiem uzņēmumiem, taču to dara tikai 24 % MVU²². Tā kā tam bieži vajadzīgas speciālas zināšanas un tīkli, MVU nereti ir grūtības pilnveidot un kopīgot zināšanas par atkritumu apjoma samazināšanu un atkritumu apsaimniekošanu, kā arī realizēt atkritumu rašanās novēršanas un produktu, materiālu un atkritumu atkārtotas izmantošanas potenciālu dažādās vērtības ķēdēs. Augstas darbījums izmaksas un augstas sākotnējās investīciju izmaksas var vēl vairāk samazināt interesi iesaistīties darbījumos, kas saistīti ar resursu atkārtotu izmantošanu un pārstrādi, īpaši tāpēc, ka ir grūti iepriekš paredzēt

¹⁹ Eurostat atkritumu statistika (2011).

²⁰ Aprites ekonomikā produktiem pievienotā vērtība tiek saglabāta tik ilgi, cik vien iespējams, un tiek likvidēti atkritumi. Resursi, kas ieguldīti produktos, joprojām tiek lietderīgi izmantoti, kad produkta izmantošanas laiks ir beidzies, un rada papildu vērtību.

²¹ Simbiozes ekonomikas pamatā ir prakse, kurā viena uzņēmuma vai nozares blakusproduktus (ieskaitot enerģiju, ūdeni, loģistiku un materiālus) izmanto cits uzņēmums vai nozare.

²² 2013. gada Eiropas barometra zibensaptauja "MVU, resursu optimāla izmantošana un zaļie tirgi": ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_381_eapdf.

iespējamos ieguvumus, ņemot vērā pieredzes trūkumu un nenoteiktību, kas saistīta ar kvalitātes, specifikāciju un piegādes laika atšķirībām. Turklāt darījumi vērtības ķēdes ietvaros var radīt tehnoloģiska rakstura problēmas, jo pirms atkārtotas iekļaušanas vērtības ķēdē var būt nepieciešama "atkritumu kā blakusproduktu" pārveide un pielāgošana.

Komisija ir izvirzījusi vairākus mērķus, kas jāsasniedz ar šādu darbību palīdzību.

1. Novērst sistēmiskus šķēršļus starpnozaru un starptautiskai sadarbībai vērtības ķēdē un uzņēmumu izveidei un sadarbībai, atvieglojot pakalpojumu darījumdarbības modeļu veidošanu un materiālu, produktu un atkritumu atkārtotu izmantošanu.

- Tādu sistēmisko šķēršļu analīze, kuri traucē MVU ieviest aprites darījumdarbības modeļus, efektīvi izmantot materiālus no atkritumu plūsmām un industriālās simbiozes procesus. Tas ir ļoti būtiski labāko iespējamo ES līmeņa darbību izstrādei, kuru mērķis ir novērst šos trūkumus un sekmēt MVU iesaistīšanos aprites ekonomikā.

2. Atvieglot starpnozaru sadarbību aprites ekonomikas veicināšanai.

- Gaidāmā darbība "Ar kopu palīdzību īstenoti projekti jaunām rūpnieciskās vērtības ķēdēm" saskaņā ar pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" vismaz 75 % no kopējā budžeta piešķirs inovāciju atbalstam mazos un vidējos uzņēmumos. Šīs darbības mērķis ir atbalstīt starpnozaru un starpreģionālās sadarbības un inovāciju projektus, kurus virza MVU, labāk integrējot tos kopās un dažādās vērtības ķēdēs.
- Eiropas kopu novērošanas centrs reģioniem piedāvās labāku kartējumu kompetenču ģeogrāfiskai koncentrēšanai ekonozarēs, kā arī noteiks un analizēs starpnozaru kopu veidošanas tendences, tostarp kopu internacionalizāciju un rūpniecības pārveides tendences saistībā ar ekonozarēm.
- Tiks noteikti demonstrāciju paraugreģioni, kas demonstrēs sistēmiskus ekoinovatīvus risinājumus.
- Programma *LIFE* veicinās aprites darījumdarbības modeļu ieviešanu un parādīs to ieguvumus attiecībā uz MVU.
- Tādas speciālistu grupas izveide, kura koncentrēsies uz sistēmisku pieeju ekoinovācijai saistībā ar pamatprogrammu "Apvārsnis 2020".

IV. Zaļo MVU piekļuve tirgum

ES ir stratēģiskas intereses attiecībā uz galveno pasaules problēmu, piemēram, klimata pārmaiņu, adekvātu risināšanu. Daudzās pasaules valstīs notiekot straujai ekonomikas izaugsmei un dažos gadījumos tām atrodies industrializācijas sākuma posmos, milzīgā apmērā notiek vides noplicināšana un pieaug emisijas. Palīdzība šīm valstīm pārejā uz zaļo ekonomiku būs ļoti svarīga. Tai pašā laikā ES ir vadošā loma videi nekaitīgu tehnoloģiju un zemas oglekļa emisijas tehnoloģiju jomā, kas paver lielas iespējas ar klimata pārmaiņām saistītos un citus vides aizsardzības mērķus apvienot ar Eiropas uzņēmumu, īpaši MVU, tirdzniecības, investīciju un darījumdarbības attīstību šajās valstīs.

Kāpēc tas ir svarīgi MVU?

ES starptautiskās saistības tādās jomās kā sadarbība klimata pārmaiņu jautājumā vai kaimiņattiecību politika paver konkrētas iespējas Eiropas MVU, kuriem ir atbilstīga pieredze, iekļūt jaunos tādu tehnoloģiju, produktu un pakalpojumu tirgos, kuru mērķis ir efektīvi samazināt oglekļa emisijas. ES veido aptuveni trešdaļu no vides nozaru pasaules tirgus, un tā ir neto eksportētāja. Pasaules tirgus pieaug par 5 % gadā, un gaidāms, ka līdz 2030. gadam tas trīskāršosies²³, tādējādi radot nozīmīgas iespējas ES uzņēmumiem. Tomēr tikai nedomāz ES MVU piedāvā savas videi nekaitīgās tehnoloģijas, produktus vai pakalpojumus valstīs ārpus ES. 87 % Eiropas Savienības MVU nodarbojas ar tirdzniecību savas valsts tirgos²⁴. MVU darbības trūkumu starptautiskā mērogā parasti skaidro ar tādas atbalsta sistēmas trūkumu, kura var palīdzēt MVU iekļūt ārvalstu tirgū.

MVU ir lielāka iespēja iekļūt globālajās vērtības ķēdēs, ja tie sadarbojas ar citiem uzņēmumiem, nevis darbojas atsevišķi. Lai Eiropā sasniegtu lielāku resursefektivitāti un palīdzētu MVU sekmīgi integrēties globālajās vērtības ķēdēs, ir vajadzīga lielāka starptautiska sadarbība. Lai spētu konkurēt starptautiskā mērogā, MVU, kas darbojas resursefektivitātes jomā, jāmeklē starptautiski partneri, lai ne vien pārdotu, bet arī iegūtu izejvielas, lai iegūtu pieeju pētījumiem, zināšanām un prasmēm visā vērtības ķēdē. Šādu sadarbību bieži atvieglo kopas, kas MVU kalpo kā "trampļini", kuri palīdz, no vienas puses, iekļūt starptautiskos tirgos un, no otras puses, sākt darījumdarbības sadarbību un attīstīt ilgtermiņa stratēģiskas partnerattiecības gan vienā, gan dažādās vērtības ķēdēs. Turklāt starptautiskos kontaktus un tīklus, kurus jau izveidojuši transnacionālie uzņēmumi, universitātes un citas iestādes savās kopās, var izmantot arī MVU.

Komisija ir izvirzījusi vairākus mērķus, kas jāsasniedz ar šādu darbību palīdzību.

1. Veicināt zaļāku Eiropas iekšējo tirgu.

- Eiropas standartizācijas iestādes tiks mudinātas ņemt vērā aprīes ekonomikas mērķus, izstrādājot standartus, – šādi tiks turpināti Komisijas aizsāktie pūliņi integrēt vides aspektus Eiropas standartizācijā²⁵.

2. Atvieglot zaļo uzņēmēju piekļuvi starptautiskiem tirgiem.

- Eiropas stratēģisko kopu partnerību izveide, sekmējot apvienību veidošanu starp dažādu nozaru kopām ar mērķi izstrādāt kopēju stratēģiju darbībai starptautiskā mērogā. Tiks mudināts veidot apvienības videi nekaitīgo tehnoloģiju un ekoinovācijas jomā.
- Pasākumi starptautiskās sadarbības sekmēšanai veicinās sadarbību resursefektivitātes un ekoinovācijas jomā un tiks prioritizēti katrā gadījumā atsevišķi, ņemot vērā mērķa valsts īpatnības un tirdzniecības potenciālu.

²³ IDEA Consult, ECORYS, 2009. *Study on the competitiveness of the EU eco-industry*; Federal Ministry for the Environment, Nature Conservation and Nuclear Safety, 2009, "Greentech - Made in Germany 2.0".

²⁴ 2013. gada Eirobarometra zibensaptauja "MVU, resursu optimāla izmantošana un zaļie tirgi": ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_381_eapdf.

²⁵ Komisijas iepriekš paveiktais ir paziņojums "Vides aspektu integrēšana standartizācijā" (COM(2004) 130 galīgā redakcija) un paziņojums "Eiropas standartu stratēģisks redzējums: virzības mērķis — līdz 2020. gadam sekmēt un paātrināt ilgtspējīgu Eiropas ekonomikas izaugsmi" (COM(2011) 311 galīgā redakcija).

- Finanšu instrumenti saskaņā ar programmu *COSME* sniegs atbalstu konkrēti MVU darbības izvērsšanai starptautiskā mērogā, sekmējot to pārrobežu attīstību.

3. Atvieglot resursefektivitātes tehnoloģijas ieviešanu partnervalstīs ar sadarbības palīdzību ar Eiropas MVU.

- Zemu oglekļa emisiju darījumdarbības darbība sniegs tehnisko palīdzību sadarbības partnerību izveidei starp ES uzņēmumiem un kopām un uzņēmumiem un citiem darījumu partneriem valstīs, kurās ir vidēji ienākumi, un kopēju bankām pieņemamu priekšlikumu²⁶ izstrādei, kuri atspoguļo abu partneru intereses, vienlaikus nodrošinot attīstības politiku saskaņotību.
- Jaunu darījumdarbības darbību, kuras balstās uz videi nekaitīgām tehnoloģijām, izveide Vidusjūras dienvidu reģiona valstīs, sadarbojoties ar Eiropas MVU.

V. Pārvaldība

Zaļās rīcības plāna MVU koncepcija un izklāsts, ar kuru ieinteresētās personas tika iepazīstinātas sabiedriskajā apspriešanā par MVU nākotni un īpaši sabiedriskajā apspriešanā par Zaļās rīcības plānu, kas notika 2013. gada ceturtajā ceturksnī, guva plašu atbalstu no dalībvalstu pārvaldes iestādēm un ieinteresētajiem MVU, kas sniedza atbildes²⁷. Arī MVU valstu sūtņu tīkls²⁸ ir paudis pozitīvu attieksmi pret plānu, izsakot atzinību par to, ka tas ir skaidri orientēts uz darījumdarbības aspektu, kas izriet no vides problēmām. Tādēļ ir svarīgi to pilnībā īstenot. Tam nepieciešama gan Komisijas, gan dalībvalstu cieša politiskā apņemšanās.

Kāpēc tas ir svarīgi MVU?

Tikai efektīva un rezultatīva šī rīcības plāna mērķu un turpmāko darbību īstenošana nodrošinās ietekmi visā Eiropā MVU interesēs.

Komisija ir izvirzījusi vairākus mērķus, kas jāsasniedz ar šādu darbību palīdzību.

1. Nodrošināt Komisijas noteikto darbību, kas paredzētas MVU atbalstam šajā jomā, uzraudzību un atjaunināšanu.

- Darbības, kas saistītas ar šo Zaļās rīcības plānu MVU (tostarp atvēlētie finanšu resursi), tiks regulāri uzraudzītas, veidojot dialogu ar MVU ieinteresētajām personām, un tiks novērtēta arī programmu rezultativitāte. Atjaunināta informācija par darbībām tiks sniegta Komisijas tīmekļa vietnē.
- MVU darbības pārskatā²⁹ tiek izsekots valstu ikgadējam progresam Mazās uzņēmējdarbības

²⁶Bankām pieņemams priekšlikums ir projekts vai priekšlikums, kam ir pietiekams finansiāls un konceptuāls pamatojums, lai tas varētu būt potenciāli sekmīgs, piesakoties finansējumam no institucionāliem aizdevējiem.

²⁷Ziņojums par sabiedriskās apspriešanas rezultātiem: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/public-consultation-green-action-plan/index_en.htm.

²⁸Plašāka informācija pieejama: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/sme-envoy/index_en.htm.

²⁹Plašāka informācija pieejama: <http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance->

akta īstenošanā (ieskaitot darbības rādītājus saistībā ar 9. principu "atbalsts MVU vides problēmu pārvēršanai par iespējām") un veikts tā novērtējums, tādējādi papildinot Zaļās rīcības plāna uzraudzību.

2. Tiks atbalstīta koordinācija, sadarbība un apmaiņa ar labāko praksi Eiropas, valsts un reģionālajā līmenī

- Mazās uzņēmējdarbības akta pārvaldes mehānisms, kurā ietilpst MVU darbības pārskats un MVU valstu sūtņu tīkls, tiks izmantots, lai izveidotu platformu dalībvalstu apmaiņai ar labāko praksi attiecībā uz atbalstu MVU, kas ļaus tiem pārvērst vides problēmas par darbījumdarbības iespējām. Konkrēti, MVU valstu sūtņu tīkls tiks izmantots apspriedēm par šādas prakses ieviešanu, rezultātiem un šķēršļiem.
- Tiks izveidota koordinācija ar Ekoinovācijas rīcības plāna augsta līmeņa grupu, lai nodrošinātu pastāvīgu informācijas plūsmu, konsekvenci un labāku sinerģijas izmantojumu starp dažādajām iniciatīvām. Attiecīgā gadījumā tiks veidota arī koordinācija ar Eiropas līmeņa grupām, kas darbojas citās jomās, piemēram, vides, nodarbinātības, izglītības, attīstības sadarbības u. c. jomās.